

A 100 éves Kossuth Lajos Gimnázium története

Egy iskola története, múltja az évkönyvek leírásából, az értesítők megjegyzéseiből, a helytörténeti adalékokból meglehetősen pontosan összeállítható. Tervek, vágyak, eredmények, nagyszerű rendezvények, történelmi pillanatok sorakoznak rendben egymás után egy ilyen leírásban, s megpróbálják az intézmény fejlődésének fontosabb mozzanatait visszaidézni. A történetíró felelőssége, hogy ne tévedjen.

De engedtessek meg egy kis többlet: a száraz adatok mellé néhány apró kiegészítés, idézet, amely iskolánk szellemiségéről, erkölcséről, nagy tanáregyéniségeiről, igazi mindennapjairól is tájékoztat, s a valós, sokszínű emlékeink minden részletében pontosan élő alma matert tárja elénk.

Erzsébetfalva, amely mint nagyközség szerepelt a század első évtizedeiben Magyarország közigazgatási térképén, még a világháború előtt szorgalmazta egy főgimnázium felállítását. Így 1910 körül a premontrei renddel folytattak tárgyalásokat a község előljárói, de eredmény nélkül. Nem sokkal később a latin nyelvnek – mint rendkívüli tárgynak – a tanítását szerették volna elérni a fiú polgári iskolában, ám ez sem sikerült.

A proletárdiktatúra bukása után dr. Pintér Jenő budapesti tankerületi főigazgató kezdeményezésére, figyelembe véve „*a zsúfolt villamosokon a budapesti iskolákba járó gyermekeiket féltő szülők aggodalmát*”, 1919. október 9-én megnyílt az I. és a II. osztály mint a IX. kerületi Fáy András reál-gimnázium fiókkintézete.

„*Az 1919. év a magyar nemzet történetének legvégzetesebb dátumai közé tartozik, olyan, mint 1526. Elbukni elbukhatott a nemzet, külső és belső okok miatt megtörténhetett, hogy elfeledkezett Istentől nyert történelmi rendeltetéséről. De ősi, belső titokzatos ereje meg nem tört... Ennek az elpusztíthatatlan, ősi erőnek egyik - minden szónoklatnál ékebben szóló - megnyilatkozása volt a pestszenterzsébeti állami gimnázium megeremtése, kifejlesztése*” - írta a húszéves intézmény történelemtanára, Takó János az 1938/39-es értesítő bevezetőjében.

A 86 tanuló a – ma már nem létező – Posta utca 5. szám alatt Haszler Károly igazgatásával kezdte meg a tanítást. Négy tanár tanította őket. Az elhelyezés igen szerény volt: egy udvari kis épület irodahelyiség és tanári szoba nélkül. A szertár összes felszerelése egy vetítóból, 700 diából, 5 térképből, egy táblából, körzőből és háromszögű vonalzóból állt.

Annál erősebb volt a szándék, hogy az ifjúság ismét a tanulással foglalkozzék, mivel az előző hónapokban a „*törvény- és tekintélytisztelet megszűnt, a tanulók önkormányzattal, bizalmi- és direktóriumválasztással, propagandával, átképzéssel voltak elfoglalva*”.

Sajnos, az igyekezetet nem kísérte sok szerencse az első évben: november 1-jétől január 18-ig tüzelőhiány miatt korlátozni kellett a tanítást, s hetenként csak három napon tartottak foglalkozásokat. Az egyik napon a tanulóknak és hozzátartozóiknak adtak felvilágosítást a tanárok, a másik napon katonai rendgyakorlatokat végeztek, s csak a harmadik napon volt tulajdonképpen tanítás. Végre a szülők adományaiból és a minisztérium támogatásával a fűtőanyagot be tudták szerezni, ám egy hét munka után a spanyoljárvány kitörése miatt március 15-ig az oktatás újból szünetelt. Ettől kezdve azonban zavartalanul folyt a munka az év végéig, ennek köszönhetően az igazgató úr közlése szerint „*az előírt anyag elvégeztetett*”.

A következő évben már nemcsak igazgatás tekintetében, hanem anyagilag is függetlenné vált az intézet. (A tanulók egy részének havi 440 korona tandíjat kellett fizetnie.) Megnyílt a III. és a IV. osztály is, a létszám az év elején 173 volt.

Szerencsére helyet kaptak a Lázár utcai állami elemi iskola épületében, az első emeleten. A tantermek ugyan megfelelőek voltak már, de a szertárak és a könyvtár hiánya hátráltatta a sikeres tanítást. A padok kisméretűek, amelyekben „*szoronganak a növendékek, s ami testi fejlődésükre káros hatással van*”.

Az 1921/22-es iskolai évben megnyílt az V. osztály, s ebben az évben vette fel iskolánk Kossuth Lajos nevét. A névadó ünnepély szónoka Gyönyör Béla tanár úr volt.

1923-ban újítként bevezették az ellenőrző könyvet, amelynek hasznáról az évkönyv így írt: „*Az időn súlyosabb vétség nem fordult elő. Igen jó szolgálatot tett a múlt évben bevezetett ellenőrző füzet, melynek segítségével a szülői ház is állandó támogatásban részesített*”.

A családdal való kapcsolattartás fontos eseményei a rendszeres szülői értekezletek, amelyeken az intézet tanárai előadásokat tartottak. (1925 novemberében például „*A szeretet motívuma a gyakorlati nevelésben*” címmel.)

1924. január 1-jén Erzsébetfalva nagyközség Pesterzsébet névvel átalakult várossá, s így az iskola neve ettől kezdve:

Pesterzsébeti m. kir. áll. Kossuth Lajos főgimnázium.

Eközben a felsőbb osztályok is folyamatosan beindultak, a VIII. évfolyam 1924. szeptember 5-én. E tanév krónikájához tartozik még az iskola mindennapjaiban oly fontos szerepet betöltő önképzőkör létrejötte 44 rendes és 28 pártoló taggal. Az ünnepélyeken kívül 11 rendes gyűlést tartottak, „*amelyeken a tagok a költészetben, előadóművészetben, népszerű tudományos ismertetéseken kívül énekkel és zenével is igen szép sikerrel foglalkoztak*”. Az év második felének elején megalakult a sportkör is, mindjárt 139 taggal. A sportágak között úszás, atlétika, kerekpároszás, vívás, hó- és jégsport szerepelt.

Az új törvény értelmében iskolánk is reálgimnáziummá alakult át, s az I. és az V. osztályban már az új tanterv szerint kezdődött meg az oktatás. A fejlődés azonban korántsem volt zökkenőmentes. Egyfelől a folyamatos személyi változások, nyolc év alatt 52 tanár fordult meg az intézetben, másfelől a még mindig nem megfelelő elhelyezés nehezítette a munkát. Mindezek a problémák csaknem oda vezettek, hogy az intézményt visszafejlesztik, s beolvasztják anyaintézetébe. Csak Haszler Károly igazgató, dr. Chikán Béla polgármester és az áldozatkész polgárok segítségével – az intézet növendékeinek szülei 30 aranykoronát ajánlottak fel fejenként – sikerült a feloszlást elkerülni, sőt ígéretet szerezni egy új épület felépítésére.

Karácsony előtt Haszler Károlyt áthelyezték, új igazgatónak albisi Barthos Indárt, volt reáliskolai vezetőt nevezték ki.

A tanév végén, iskolánk történetében először, megtartották az „*érettségi vizsgálatot*”. Érdemes elősorolni, milyen írásbeli feladatokkal kellett végzőseinknek ekkor megbirkózniuk. A jegyzőkönyv tanúsága szerint magyar nyelv és irodalomból a Toldi-trilógia ismertetése, latinból Tibullus egyik elégiája, mennyiségtanból egy számtani sorozat, illetve egy trapéz területének a kiszámítása volt a feladat. E feladatok próbára tették az érettségizőket, mert néhányukat javító vizsgálatra kellett utasítani.

Az 1928/29-es tanévben az iskola vezetésében újabb változás történt. Barthos Indárt minisztériumi munkára rendelték, helyét Szentgyörgyvári Artúr foglalta el. A már általa közzétett értesítőben örömmel tudatja Pesterzsébet közönségével, hogy végre megindult az annyira óhajtott új iskola építése, s ennek megfelelően az intézmény rövidesen új helyére költözhet. Erre azonban még 1929 októberéig várni kellett.

Az épület tetszetősre sikeredett, a város legszebb középületének tartották. Homlokzatán aranyozott betűk hirdették:

Kossuth Lajos Reálgymnázium.

Pompásan felszerelték, de tornaterem nem készült hozzá, s a fűtéssel is nagy problémák voltak. Ennek ellenére örömmel vettek birtokukba tanárok, diákok egyaránt a tágas tantermeket, előadókat, szertárakat, rajztermeket. Az igazgató kényelmét szolgálta a négyszobás, külön lépcsőházzal rendelkező lakás. A hivatalsegédek az alagsorban laktak.

Pesterzsébet város képviselő-testülete még 1924-ben elhatározta, hogy az iskola dologi és személyi kiadásainak fedezéséhez 1925-től kezdve évi tízezer aranykoronával hozzájárul. E kötelezettségének azonban évekig nem tett eleget. Ráadásul hosszú időn át késett a város és az állam közt a gimnáziumra vonatkozó jogi helyzet szabályozása. A hosszas huzavona után 1935. május 14-én létrejött szerződés jórészt újra megállapította a városnak már régebben vállalt kötelezettségeit, és kimondta, hogy a város az iskola épületét az ingatlannal együtt az államnak átadja használatra a gimnázium céljaira, s vállalja a tornaterem felépítését három éven belül. Ez azonban később sem készült el.

1933-ban Pesterzsébet rendezett tanácsú megyei város a Pestszenterzsébet nevet vette fel, így az intézet felirata újra változott:

Pestszenterzsébeti magyar királyi állami Kossuth Lajos Reálgymnázium.

Az 1934. évi XI. törvénycikk minden középiskolát gimnáziummá tett. Hóman Bálint miniszter ezen túlmenően a nemzeti tárgyakat állította a tanítás középpontjába, s kifejezetten hangsúlyozta a nevelés elsődleges szerepét. Az új törvény szerint:

„1.§. A magyar középiskola feladata, hogy a tanulót vallásos alapon erkölcsös polgárrá nevelje, a magyar nemzeti művelődés szellemének megfelelő általános műveltséghez juttassa, s az egyetemi és főiskolai tanulmányokra képessé tegye... A középiskola a nemzeti életben vezető szerepre hivatott értelmiség nevelésére szolgáló iskolafaj...”

Az új törvény szellemében folytatódott az oktatás, s hozzáteszem, folytatódik javarészt ma is, hisz e cikkely szavai napjainkban is eligazítóak egy gimnáziumra.

Az intézmény neve a fentebb idézett törvény szellemében újra változott:

Pestszenterzsébeti Állami Kossuth Lajos Gimnázium.

1936-ban Szentgyörgyvári Artúrt a minisztériumba helyezték. Helyére Éltető Ödön került, aki eddig a szentlőrinci új állami gimnázium megbízott igazgatója volt.

Az elkövetkezendő esztendőekben az oktatás egyre nehezebbé vált. Sorozatos áthelyezések, pályamódosítások – később pedig már a bevonulások miatt – a tanárok csak helyettesítésekkel, jelentős túlórával tudták a kijelölt tananyagot elvégezni. Ráadásul egyre nyomasztóbb gondot jelentett az intézmény tanulóinak egészségi állapota (az 1938-as esztendőben a tablóképen öt tanuló neve mellett látható az elhalálozást jelentő kereszt). A kor rányomta bélyegét az iskola hétköznapjaira is...

De a nehézségek, úgy látszik, megsokszorozták az intézet erejét, szelleme pedig a régi maradt. Ez utóbbiról olvashatunk 1939-ben:

„Hazafias szempontok irányították a mindenkori tanári testületet az összes tárgyak, elsősorban a nemzeti tárgyak (magyar, történelem, földrajz) tanítása alkalmával. Szent István birodalma lebeg itt minden tanár és diák szeme előtt. Hiszünk valamennyien Magyarország feltámadásában”.

E nyilatkozat nem csupán az elszántságot mutatja, hanem jól érezhetően utal a történelmi pillanatra is. (Kiegészítésként jegyzem meg, hogy az 1937/38-as tanévben minisztériumi rendeletre megkezdődött az olasz nyelv oktatása. Az értesítő magyarázattal is szolgált:

„Különösen nekünk, magyaroknak fontos, hogy az olasz nép nyelvével minél alaposabban megismerkedjünk. Az a mély barátság, amely minket az olasz néppel

összeköt, csak úgy fejleszhető, mélyíthető ki eredményes együttműködésre, ha ifjú nemzedékeink jelentékeny része már a középiskolában sajátítja el az olasz nyelvet.”

Ugyanezen időszak szinte hihetetlen teljesítményei közé tartozik, hogy dr. Somos Jenő irányításával az önképzőkör a „*Magyar Irodalmi Ritkaságok*” sorozatában megjelentette Riedl Frigyes egyetemi tanár előadássorozatát Mikszáth Kálmánról. A kiadáshoz szükséges pénzt a kör tagjai és a felelős diákok teremtették elő. A könyvtár állománya ugyanakkor 1938-ban már elérte a kétezer darabot, javarészt szintén adományoknak, gyűjtéseknek köszönhetően.

1940 őszén nagyobb tatarozásokat végeztek az épületen, s végre kavicsal feltöltötték az eső idején mindig víz alatt álló, következképp használhatatlan udvart.

A II. világháború végképp feldúlta az iskola békés életét. A tanítás azonban csak 1944. április 1-jén szakadt meg. Később, amikor a városházát lebombázták, a hivatalok ideköltöztek, mivel az épület sértetlen maradt. Majd szovjet hadikórházat rendeztek be benne 1946 februárjáig, ezért 1945. március 5-én az Iskola utca 3. szám alatti rozoga házban (előzőleg istállónak használták) indult meg a tanítás, s a Vas Gereben utcai laktanyában folytatódott – a gyorsan emelkedő létszám miatt – 1946. március 6-ig. Itt már négy tanteremben tanítottak egész napos rendben. Ekkor bízta meg a város vezetősége György Endrét a gimnázium igazgatásával, aki 1945 júliusában már érettségi vizsgákat is tartatott.

A Török Flóris utcai épületbe költözve végre ismét megfelelő környezetben, s néhány év után már elég jól felszerelt iskolában folyhatott az oktató-nevelő munka. Az iskola nevében egyelőre maradt névadója mellett:

Állami Kossuth Lajos Gimnázium.

Majd jóval később tűnik csak fel a nevében ismét egy, az elhelyezkedésre és a fenntartóra való utalás: XX. kerületi Tanács VB.

1946-ban megindult a dolgozók gimnáziuma, ezért késő estig tartottak az órák, sőt átmenetileg egy kereskedelmi szaktanfolyam, illetve egy közgazdasági középiskola is helyet kapott az épületben.

A nyolcosztályos általános iskola bevezetése után gimnáziumunk is áttért a négyosztályos középiskolai rendszerre, ezért a létszám rendkívül megfogyatkozott. 1948/49-ben 283 diák járt az intézetbe. (Utoljára az 1923/24. esztendőben – hét osztállyal – volt ilyen kevés tanuló. Ez tette lehetővé, hogy 1950-ben még a kerületi ipari technikumnak is helyet adjon.)

„A négy évfolyamú gimnáziumban az 1948/49. iskolai évtől kezdve három párhuzamos osztályban, egy humán és két reálgazdasági tagozatban folyik a tanítás.” – írja egy későbbi évkönyv.

1948-ban hozták létre a diákok – tanárok vezetése nélkül – az iskolai énekkart, melynek szervezője Máthé János volt, aki később a kerületi zeneiskola igazgatója lett.

1957 végén Donázi Ferenc került az igazgatói tisztségbe. A következő év januárjában már levélben számolt be a Fővárosi Tanács oktatási osztályának a szűkös körülményekről. A válasz rövidesen megérkezett, s rendkívül kedvező volt: az épületet nyolc tanteremmel és tornateremmel fogják bővíteni. Később azonban változott a fenti elképzelés. A határozat úgy szól, hogy maradjon a technikum a Török Flóris utcában, s kapjon új épületet a Kossuth. A döntést követően meglepő gyorsasággal – egy év alatt – 1963 augusztusára az Ady Endre utcában elkészült az új, megfelelően felszerelt épület három tanműhellyel, sőt, 44 év várakozás után, végre tornateremmel is.

Az iskola fennállásának 50. jubileumára elkészült évkönyv – a kor szelleméhez hűen – ekként köszöntötte az új épületbe költözött intézményt: *„A hősi korszak első*

szakasza lezárult. Nem kell fennmaradásodért, elhelyezésedért, iskolai épületedért küzdeni. Szilárd alapokra helyezte azt népünk állama. Most diákjaidon a sor. Nekik, értük épült, jövőjükért, a szocializmusért.“

Még az 1959/60-as tanévben bevezették a gyakorlati foglalkozást, majd a koedukált oktatást. (A lányok megjelenését nagy vita előzte meg a tantestületen belül is.) A gyakorlati órák keretében az iskola üzemekkel kötött szerződést, ahol a tanulók hetente négy-öt órát töltöttek el tanári kísérettel.

Szinte hihetetlen, de a 60-as évek végére a 12 tantermes iskola is szűknek bizonyult a diákok elhelyezésére. (22 osztály - 750 diák) Ezen kabinetrendszerű oktatással, majd szükségstantermekkel segített az igazgatóság.

„A nevelő-oktató munka fokozatosan korszerűsödött. A szakosított tantervű oktatás bevezetése (német - orosz nyelvi, matematikai tagozat), a német nyelvi és világnézeti kísérleti oktatás, az iskola több tanárának vezetőtanári megbízatása, a német nemzetiségi osztályok megindítása (1973), s az érettségi vizsgák jó eredményei: mind a kitűzött cél sikeres megvalósítását bizonyítják.” – olvasható az 1979-es jubileumi évkönyvben.

A német tanítási nyelvű nemzetiségi gimnáziumi osztályokat az Eötvös József Gimnáziumból helyezték át iskolánkba, s ezzel az általános képzés egy új, sajátosabb képzési formával egészült ki. A tanulók külön tanterv szerint tanulták a német nyelvet és irodalmat, továbbá német nyelven folyt már az első osztálytól kezdve a történelem, a földrajz, az ének-zene és a negyedik osztályban a világnézetünk alapjai tárgy tanítása.

„A tagozat célja nemcsak az elfelejtett anyanyelv alapos elsajátítása és az érettségi bizonyítvánnyal együtt a középfokú vagy felsőfokú nyelvvizsga megszerzése. Célja a nemzetiségi tudat kialakítása, fejlesztése, a Magyarországon élő német nemzetiség kultúrájának, hagyományainak felkutatása, ápolása továbbadása” - írta Lunczer Teréz nemzetiségi tagozatvezető 1989-ben.

A képzés beindítása már dr. Thomann Márton igazgató nevéhez fűződik (1971 őszén lett az iskola új vezetője), csakúgy, mint az 1979/80-as tanévben bevezetésre kerülő fakultatív oktatási rendszer, valamint a több mint húsz éven át megjelenő, a kerület négy középiskoláját összefogó, színvonalas újság, az *Erzsébeti Diák*.

A nyolcvanas évektől kezdve még további változások is történtek a gimnázium belső szerkezetében. Az öt osztályból immáron két osztály volt nemzetiségi, emellett – talán a régi hagyományokat felelevenítendő – emelt szinten is folyt az angol, német és orosz nyelv tanítása. Újdonságként gyakorlati fakultációk is megjelentek (államigazgatás és idegenvezetés). Az iskolai élet színesebbé tételét szolgálták a még napjainkban is zajló Kossuth-napok, amelyeken híres vendégek tartottak előadásokat (többségükben volt Kossuth-diákok), s az egész diákságot megmozgató sportversenyek, játékok, művészeti előadások szerepeltek.

Dr. Thomann Márton nyugdíjba vonulása után 1986-ban Babos Judit lett az intézmény igazgatója. Hivatali idejének öt esztendeje alatt vált ki és alapított önálló gimnáziumot a német nemzetiségi tagozat. Az így támadt úrt a német-magyar két tannyelvű oktatás beindítása töltötte be 1990-től. E képzési forma mindmáig az iskola egyik legsikeresebb modellje. Az eltelt 30 év bizonyította, hogy igenis helye van a magyarországi középiskolai szerkezetben; színvonala és eredményessége okán szívesen választják a szülők gyermekeik számára. A kétnyelvűség hozadéka a folyamatos német vendégtanári jelenlét és a cserekapcsolatok. A magyar-német államközi egyezmény alapján hazánkban tanító német anyanyelvű tanárok száma a 90-es években igen jelentős volt. A megnyílt határok, a kiterjesztett érdekek lehetővé (és fontossá) tették Európa ezen régiójában a német nyelv minél többekhez való

eljuttatását. Ebben az időszakban sokszor nem csupán egy – és tantárgyakat is – németül tanító kolléga dolgozott itt. A tanulók a cserekapcsolatok révén németországi városokba utazhattak (jelenleg is 3 német iskolával van kiváló kapcsolat; az iskolák közötti együttműködés projektekre épül, s természetesen a nyelv magas szintű elsajátításához is hozzájárul). Az ebben a képzésben megszerezhető nemzetközi DSD-vizsga (*Deutsches Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz*) felkészítője és helyszíne az iskola. Ez is nagy vonzereje a képzésnek. E helyütt sajnálattal kell megjegyezni, hogy az érdekek múltával az anyanyelvű tanárok száma is jelentősen lecsökkent régióinkban, s egyre nehezebb utánpótlást találni.

1990-ben más változás is történt az iskola életében. Nemcsak a nemzetiségi tagozat távozott, de velük együtt több kolléga is, akik az újonnan alakult gimnáziumban képzelték el a folytatást. Helyüket be kellett tölteni, és fel kellett készülni a kétnyelvű mellett beinduló speciális nyelvtanítású osztályokra.

Egy évvel később változás történt a vezető székben is. 1991 szeptemberétől Horváth Gábor került a gimnázium élére, aki már több mint 10 éve az intézmény angol-német szakos tanára, 2 éve igazgatóhelyettese volt. A sok elemében új tantestület és vezetőség maga mögött hagyta a rendszerváltás – néha, sajnos, személyeskedő – vitáit és új célok megvalósításába kezdett: kettővel növelte az osztályok számát (immár 14 lett így); gyakorlóiskolai feladatokat vállalt, amelynek keretében a mai napig küldik a legjobb egyetemek tanárjelöltjeiket; kialakította a már fentebb említett cserekapcsolatokat; újra megjelentette a két világháború között rendszeressé vált évkönyveket (sajnos ez néhány év után abbamaradt); belső videóláncot épített; beindította a kétnyelvű iskolák, a mai központit jóval megelőző közös felvételijét; kiteljesítette az angol-német speciális osztályok képzését; az angol-német emelt szintű osztályok megtartása mellett megszüntette a normál osztályokat; új nyelvet, a spanyolt kínálta választhatóként (majd 1998-tól emelt szintű képzésben) és angol anyanyelvi tanárokat is foglalkoztatott.

Horváth Gábor így fogalmazott erről az 1991/1992-es évkönyv bevezetőjében: *„Tegye a dolgát mindenki a legjobb tudása szerint! Éljen bennünk a megújulás szándéka, álljon távol tőlünk a sértődöttség, megannyi jó ügy megrontója!”*

Míndeközben megalakult a P.KOBÁK (Pesterzsébeti Kossuthosok Baráti Köre), az intézmény régi diákjainak egyesülete. A lassan 30 éves múltú visszatekintő öregdiák szervezet mai is igen aktív életet él és tart kapcsolatot az egykori alma materrel. Kirándulásaik, művészeti estjeik, az osztálytalálkozókat támogató figyelmességeik példa kell, hogy legyenek ma ifjúságának. Nekik köszönhető, hogy nagy számban gyarapodtak az intézménnyel kapcsolatos tárgyi emlékek (évkönyvek, sapkák, kitűzők, leckekönyvek), fényképek, és megújult a Kalokagathia Díj, amely elismerést tanévente egy lány és egy fiú kaphatja meg a tanulás és a sport terén nyújtott kiemelkedő teljesítményéért.

Ekkor kezdte meg működését a Sacculus Ludovici Alapítvány, amely a napig segíti az intézmény mindennapjait. A szülők, volt diákok, ismerősök által nyújtott támogatás teszi lehetővé, hogy a sok esetben hiányzó fenntartói támogatást pótolja, illetve nyújtson segítséget programok lebonyolításában, rászorulók juttatásaiban.

Az 1993/94-es esztendőben ünnepelte a gimnázium fennállásának 75. évfordulóját. A jubileumi köszöntőben így ír Perlaki Jenő, Pesterzsébet akkori polgármestere, akinek édesapja 1938-ban itt érettségizett: *„Az e falak közül kikerült fiatalok hazánkban és a Föld más tájain mindenütt megállták a helyüket, még a legnehezebb körülmények között is. Aki nem hiszi, lapozgassa végig a korábbi évkönyveket és megleli bennük, hány és hány kiváló mebert neveltek a Kossuthban!”*

S valóban, a Kossuth ebben az évtizedben is folytatta sikereit, és Budapest déli kerületeinek, illetve agglomerációjának meghatározó intézménye maradt. Fenntartását azonban már a Fővárosi Önkormányzat látta el, mert a XX. kerület mint nem kötelező feladatát átadta. Az intézmény nevében is olvasható volt ez a változás:

Fővárosi Önkormányzat Kossuth Lajos Gimnázium.

A 90-es évek közepén az intézmény még szélesebbre nyitotta kapuit: az angol nyelvű kapcsolat reményében svédországi partnerség alakult rövid időre. Ennek az időszaknak több évet átívelő „vállalkozása“ a négy ország diákjai által közösen írott európai diákregény, a „*Tee im Himmel*“.

Közben felmerült a kérdés: az országosan egyre népszerűbbé és sikeressé váló 6 és 8 évfolyamos képzésben nem kellene-e a Kossuthnak is részt vennie, ha lépést akar tartani. Végül a tantestület úgy döntött, hogy pedagógiai tapasztalatai alapvetően a 14-20 éves korosztályhoz kötik, így maradt a 4 és 5 osztályos modell.

A néhány éve elfogadott iskolaszervezet népszerűsége a Kossuthot választani akaró diákok létszámának jelentős növekedésén is mérhető volt. Miért is ne akartak volna itt továbbtanulni sokan, hisz az oktatás magas színvonalon folyt, amit bizonyított a megszerzett nyelvizsgák és a legjobb egyetemeken továbbtanulók magas száma.

Az ezredforduló első évtizede megszilárdította az intézmény helyét az ország legjobb gimnáziumai között. A sokak számára ismert „*A legjobb 100 gimnázium*“ című kiadványban a Kossuth rendre ott van, örzi helyét, s az eredmény értékét csak emeli, hogy a mezőnyben nagy többségben vannak a 6 és 8 évfolyamos osztályokkal működő iskolák.

A belső kiegyensúlyozottsághoz azonban az épület egyre romló állapota, az udvari pályák rossz minősége nem teremtett megbízható környezetet: „A falak ereje nem a kőben vagyon, hanem a védők lelkében“ – védekezett Gárdonyi szavaival az iskola.

2010-ben új osztálytípus jelent meg a gimnázium kínálatában. Elindult az első nyelvi előkészítő osztály: a tanulócsoporthoz egyik fele angol, a másik a spanyol nyelvet tanulta magas óraszámban. Az azóta eltelt 10 év bebizonyította, jó döntés volt továbbra is a nyelvoktatást helyezni az intézmény fő profiljába. Európa ezen régiójában még mindig rendkívül kevesen rendelkeztek – és rendelkeznek most is – olyan nyelvtudással, amellyel meg tudnák állni a helyüket a nagyvilágban vagy akár itthon, az élet különböző területein.

A tanításhoz szükséges teremigény azonban egyre csak nőtt. Az új, 5 éves osztállyal még több lett a bontott csoportú nyelvi óra a kétnyelvű oktatás németül tanított tantárgyainak bontása mellett. De szétválasztott csoportokban folyt a munka már régóta matematikából és informatikából is. Ezen a helyzeten javított némiképp a végre elinduló felújítási folyamat: a kisebb helyiségekből nyelvi csoportszobák lettek. Az igazi öröm azonban az épület teljes külső és részleges belső megújulása lett: a szigetelés, az elektromos redőnyök, a főépület lapos tetejére elhelyezett árnyékoló, a fűtési és energiaellátási rendszer korszerűsítése, a konyha és környéke teljes átalakítása mára már egy sokkal korszerűbb intézmény képét mutatja az idelátogatóknak.

2013-ban a magyar oktatás eddig talán még sosem tapasztalt méretű központosítása történt, s az önkormányzati iskolák – így a Kossuth is – állami fenntartásba, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) fennhatósága alá kerültek. A kezdeti időszakban még nem tisztázódtak a fenntartó és a működtető feladatai, bár papíron léteztek: a nevelés-oktatáshoz kapcsolódó dologi kiadások a KLIK-hez, a működtetés terhei pedig a fővároshoz tartoztak, de túl sok volt az egymásra mutogatás. Ez az ellentét csak 2017 januárjától látszik feloldódni, amikor is az oktatási intézményeket az állam teljesen átvette, így a gimnázium fenntartása mellett

már a gazdasági ügyeket is a Külső-Pesti Tankerület irányítja. Az intézmény neve is új már egy ideje:

Budapest XX. Kerületi Kossuth Lajos Gimnázium.

A fentebb felsorolt változások többsége már egy új vezetés égisze alatt történtek. 2016-tól e sorok írója vezeti igazgatóként az immár 100 éves iskolát. Nagy megtiszteltetés ez – gondolom megérti az olvasó. Hogyan is gondolkozhatna az másképp, aki 25 évnyi igazgatóhelyettség alatt megszámlálhatatlanul sokszor fogta kezébe a tízezernyi tanuló adatait, eredményeit tartalmazó törzslapokat és érettségi anyagkönyveket (amelyek a háta mögötti szekrényben sorakoznak), s így tulajdonképp a diáksorsok részesévé is vált; aki sok időt töltött el az egy-egy név mögött megbújó életpálya megismerésével, s maga is büszke volt egykori kossuth-diákok eredményeire, hírnevére; aki szívesen olvasta az évkönyvek lapjain felbukkanó történeteket; s aki rájött, hogy tanári pályájának nemcsak 33 évvel ezelőtti kezdete, hanem befejezése is ide köti?

Mindig is tudta, a neki megfelelő helyre került. Ezt a gimnázium sok egykori (és mai) tanára gondolhatta így, mert se szeri se száma azoknak, akik évtizedeket töltöttek el itt.

Igazgatói pályázatom bevezetőjében így fogalmazok: *„Az iskolánknak mindig is példamutató erőssége volt az itt tanító tanárok közössége. Az együtt-gondolkodás, a közös munkálkodás, az egymást tisztelő kollegialitás, a gimnáziumhoz való ragaszkodás.“*

De mi lehet még a Kossuth varázsereje?

Erre a folytatás adhat magyarázatot: (A gimnázium) *„Története során mindig befogadó helye volt a pedagógia munkát magas színvonalon, akár teljesen önálló elképzelésekkel végző pedagógusoknak; kiegyensúlyozott „második otthona“ volt a korszerű tudásra, széleskörű műveltségre és szeretetteljes odafigyelésre vágyó diákoknak. A gimnázium mindig képes volt alkalmazkodni a kor kihívásaihoz.“*

Ezt teszi most is, amikor meglévő 100 éves hagyományaira támaszkodva és értékes tradícióit folytatva valódi XXI. századi iskola megteremtésén fáradozik. Tanár, diák, szülő együttesen jelentik a jövőt, a Kossuth Lajos Gimnázium (bármilyen előtag nélküli) újabb sok száz esztendejét.

Hajdu Zsolt